

Witold Formański

Podstawa wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych dla adwokatów-członków zespołów adwokackich

---

Palestra 31/3-4(351-352), 108-110

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

na wykonywanie zawodu indywidualnie lub z innym adwokatem, przedmiot zaskarżenia stanowi decyzja odmawiająca wyrażenia takiej zgody, a nie polityka organów samorządu adwokackiego i Ministra Sprawiedliwości w sprawie rozmieszczenia indywidualnych kancelarii adwokackich.

Mając powyższe na uwadze, skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego na przedstawione mu pytanie udzielił odpowiedzi jak w sentencji uchwały.

3.

Podstawa wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych dla adwokatów-członków zespołów adwokackich.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 września 1986 r. (II URN 116/86) rozważał — na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych od wyroku Sądu Wojewódzkiego — Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu — zagadnienie podstawy wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych dla adwokatów-członków zespołów adwokackich i członków ich rodzin na tle następującego stanu faktycznego.

Na skutek wniosku adwokata-członka zespołu adwokackiego Oddział ZUS przyznał emeryturę na podstawie art. 60 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin* (Dz.U. Nr 40, poz. 267 z późn. zm.) w związku z § 1 rozp. Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 17 maja 1983 r. w sprawie ubezpieczenia społecznego adwokatów-członków zespołów adwokackich (Dz.U. Nr 28, poz. 138) oraz na podstawie zaświadczenia Zespołu adwokackiego stwierdzającego przeciętne miesięczne wynagrodzenie osiągnięte z tytułu wykonywania zawodu adwokata w Zespole w okresie ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia.

W odwołaniu do Rady Nadzorczej Oddziału zainteresowany, załączając nowe zaświadczenie swego Zespołu, domagał się wliczenia do podstawy wymiaru emerytury kwot odprowadzonych składek na ubezpieczenie społeczne, co zdaniem skarżącego ma wynikać z gramatycznej wykładni powołanego art. 60 ustawy o z.e.p. Rada Nadzorcza podzieliła stanowisko zainteresowanego. Organ rentowy złożył odwołanie od powyższego orzeczenia Rady Nadzorczej, jednakże Sąd Wojewódzki oddalił to odwołanie, dzieląc stanowisko Rady.

Wyrok ten został zaskarżony rewizją nadzwyczajną przez Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych, który zarzucił rażące naruszenie art. 3 § 1 k.p.c. w związku z art. 20 i art. 60 ustawy o z.e.p., a ponadto naruszenie interesu PRL.

Sąd Najwyższy, uchylivszy oba orzeczenia, oddalił odwołanie wnioskodawcy, wypowiadając pogląd, że składki na ubezpieczenie społeczne opłacane za adwokatów-członków zespołu adwokackiego przez

* Dalej w skrócie: z.e.p.

zespoły adwokackie nie podlegają wliczeniu do podstawy wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych dla tych adwokatów i członków ich rodzin. Podstawę wymiaru tych świadczeń stanowi wynagrodzenie adwokata, które zostało przyjęte do ustalenia składek na ubezpieczenie społeczne.

W uzasadnieniu swej uchwały Sąd Najwyższy, powołując się na art. 60 ustawy o z.e.p. jako podstawę świadczeń przysługujących adwokatom, zauważył, że przepis ten nie wyjaśnia bliżej sposobu ustalania podstawy emerytury lub renty, odsyłając do przepisów o ustalaniu składek na ubezpieczenie społeczne. Dlatego Sąd Najwyższy już w uchwale z dnia 11 marca 1986 r. (III UZP 5/86) wyjaśnił, że w stosunku do adwokata wyłączone jest stosowanie art. 20 wymienionej ustawy. Natomiast art. 60 tejże ustawy nie może stanowić podstawy do wliczania opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne do podstawy wymiaru emerytury lub renty dla adwokata. Dla właściwego rozumienia treści art. 60 ustawy konieczne jest rozważenie przepisów dotyczących zasad ustalania i odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu wykonywania pracy przez adwokatów w zespołach adwokackich.

W myśl art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. — Prawo o adwokaturze (Dz. U. Nr 16, poz. 124) adwokaci-członkowie zespołów adwokackich i ich rodziny mają na równi z pracownikami prawo do świadczeń z tytułu ubezpieczenia na wypadek choroby, macierzyństwa i ubezpieczenia rodzinnego oraz z tytułu powszechnego zaopatrzenia emerytalnego pracowników i ich rodzin, przy czym przy ustalaniu prawa do świadczeń i ich wysokości pracę w zespołach traktuje się jako zatrudnienie, a otrzymywane wynagrodzenie — jako wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia. Składki na ubezpieczenie społeczne opłacają zespoły adwokackie, a Minister PPiSS, po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej, określa w drodze rozporządzenia zasady i tryb opłacania składek, wysokość tych składek oraz sposób ustalania wysokości zasiłku chorobowego (ust. 3 i 4 cyt. art.). Według rozporządzenia tego Ministra z dnia 17 maja 1983 r. w sprawie ubezpieczenia społecznego adwokatów-członków zespołów adwokackich (Dz. U. Nr 28, poz. 138), przy ustalaniu wspomnianych zasad i trybu stosuje się przepisy dotyczące w tym zakresie uspołecznionych zakładów pracy i pracowników.

Za wynagrodzenie przyjmowane do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za adwokatów uważa się:

- 1) udział w podziale dochodów zespołu adwokackiego w częściach równych,
- 2) udział w podziale nadwyżki dochodów zespołu adwokackiego proporcjonalnym do osobistego wkładu pracy,
- 3) dodatek za kierownictwo zespołem adwokackim.

Podstawę wymiaru składek ustala się po odliczeniu od wynagrodzenia kwoty opłaconego podatku. Treść § 1 ust. 2 wymienionego rozporządzenia Ministra PPiSS statuuje zasadę, że za podstawę wymiaru składek bierze się kwoty wynagrodzenia wypłaconego adwokatowi, a więc stanowiącego

tę część opłat pobranych przez zespół, która podlega podziałowi pomiędzy adwokatów, oraz dodatek za kierownictwo. Nie uwzględnia się natomiast innych obciążeń ponoszonych przez zespoły.

Z przepisów tych wynika, że zespoły adwokackie są traktowane tak jak uspołecznione zakłady pracy i że pobierane opłaty stanowią dochód zespołu przeznaczony na pokrycie kosztów funkcjonowania zespołu, przede wszystkim na koszty administracyjne, do których należy m.in. opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne za adwokatów — stosownie do art. 24 ust. 3 prawa o adwokaturze w związku z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o zmianach właściwości w dziedzinie ubezpieczenia społecznego, rent, zaopatrzenia i opieki społecznej (Dz. U. Nr 20, poz. 119 z późn. zm.), w myśl którego zakłady pracy opłacają z własnych środków składki na ubezpieczenie społeczne pracowników. Składka taka stanowi element kosztów zespołu i nie podlega doliczeniu do wynagrodzenia wypłacanego adwokatowi. Należy się ona od zespołu, a nie od adwokata.

Pogląd taki ukształtowany został w praktyce już od 1964 r. pod rządem rozp. Min. Sprawiedliwości z dnia 28 grudnia 1983 r. w sprawie zespołów adwokackich (Dz. U. z 1964 r. Nr 1, poz. 4). Według § 30 tego rozp. kosztami administracyjnymi zespołu są m.in. podatek obrotowy, podatki terenowe, składki na ubezpieczenie społeczne, wynagrodzenie personelu pomocniczego.

W końcu Sąd Najwyższy dodatkowo odwołał się do § 30 regulaminu w sprawie tworzenia, organizowania, funkcjonowania i rozwiązania zespołów adwokackich oraz uczestniczenia w dochodzie zespołu, uchwalonego w dniu 2 grudnia 1982 r. przez Krajowy Zjazd Adwokatury, a także do § 6 regulaminu rachunkowości zespołów adwokackich, uchwalonego przez Naczelną Radę Adwokacką w dniu 11 grudnia 1982 r. Otóż w załączniku Nr 2 do tej uchwały wyraźnie odróżniono w klasyfikacji budżetowej wydatki na koszty osobowe od wydatków na ubezpieczenie społeczne, akcje socjalną i odpisów na fundusze.

4.

Niedopuszczalność zaskarżenia przez Ministra Sprawiedliwości do Sądu Najwyższego uchwał organów samorządu adwokackiego w sprawie wpisu na listę adwokacką.

Okręgowa Rada Adwokacka w X uchwałą z dnia 27.VI.1985 r. pozostawiła bez rozpoznania wnioski zainteresowanego o wpis na listę adwokacką, co należało uznać za jednoznaczne z odmową wpisu. Uchwałą tę, jako sprzeczną z prawem, Minister Sprawiedliwości zaskarżył do Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej, które w dniu 21.11.1985 r. postanowiło nie podejmować uchwały objętej wnioskiem Ministra Sprawiedliwości. Tę